

Kö till exkursionsskogen. Så här såg det symboliskt ut vid ett antal av exkursionerna under 2019. Antalet deltagare kan begränsas av flera faktorer. Lokaler, transportmedel och ambitionen att erbjuda alla deltagare högsta möjliga kvalitet är vad som sätter gränserna. Rådet inför kommande säsong är att boka tidigt. Just den här bilden togs hemma hos Leif och Cecilia Öster på Dalagård i maj.

Skogshistoriska Sällskapet aktiviteter 2019

Skogshistoriska Sällskapet arrangerade under 2019 elva aktiviteter

– nio exkursioner på olika håll i landet, årsstämma i Jönköping och ett seminarium i Stockholm. Intresset för aktiviteterna var rekordstort och flera av dem blev fullbokade långt i förväg. Positivt – men förstås också negativt för dem som inte kunde beredas plats.

20 mars

Trivsamt årsstämma i Jönköping

SKOGSHISTORISKA SÄLLSKAPETS ÅRSSTÄMMA som genomfördes i Jönköping den 20 mars blev en trivsamt tillställning. Kulturhistorikern **Ådel Vestbö Franzén** från Jönköpings läns museum berättade hur nya rön förändrat bilden av de många röjningsrösen som finns i de småländska skogarna. Örtugsmottagaren **Helena Lundgren Landin** gjorde en uppskattad presentation av sin bok om Lustenbåtarna på Klarälven och **Ulla Ekedahl** från Munksjö museum berättade om skogsindustristaden Jönköping. Vård för stämman var Sydved, vars virkeschef **Thomas Agrell**, inledde med att presentera sitt företag.

Antal deltagare: 40

1 april

Skogsägarrörelsens historia

VID ETT VÄLBESÖKT SEMINARIUM i Stockholm presenterades resultatet av det fleråriga arbete de fyra skogsägarpilerna **Sven Sjunnesson, Jan Sandström, Ulf Österblom** och **Ola Persson** lagt ned på att dokumentera skogsägarrörelsens historia.

Seminariedeltagarna bjöds på en spännande resa från förstlingen Dalarnas skogsägarförening 1906, via 1920-talets expansion till utbildningssatsningar i modern tid av nästan folkrörelseliknande dimensioner och till slut samlingen under det gemensamma paraplyet LRF Skogsägarna. Moderator var **Marianne Eriksson** och flera i den mycket namnkunniga publiken bidrog med ytterligare intressanta aspekter.

Antal deltagare: 45

18 maj, Garpenberg/Dalagård

Skogsbruk i tider av förändring

EXKURSIONEN INLEDDES på Garpenbergs herrgård där professor emeritus **Lars Kardell** gjorde en odysse i den skogliga utbildningen genom århundradena. Därefter redogjorde professor **Sten B Nilsson**, för den omvärldsstudie som han på regeringens uppdrag gjort och som är ett viktigt underlag i det Nationella skogsprogrammets arbete med framtidsfrågor. Avslutning med vallmusik och kulning på Dalagård där dess ägare, **Leif** och **Cecilia Öster**, berättade om hur de framgångsrikt förenar traditionellt skogsbruk med hyggjesfria metoder och upplevelser. **Antal deltagare: 65**

23 maj, Länghem i Västergötland

Arkiven ger besked om historien

EXKURSIONEN STARTADE PÅ TORPA STENHUS, en av Sveriges bäst bevarade medeltidsborgar, med initierad guidning av historikern **Örjan Hill**, välkänd för Sällskapets medlemmar genom boken "Kunskap om skogens historia". Tillsammans med **Elisabeth** och **Roland Lyhagen** föreläste han sedan om hur man idag via datorn kan botanisera i de olika arkiv som gjorts tillgängliga och på så sätt få kunskaper om en gårds eller skogsfastighets historia.

Avslutning hemma hos familjen Lyhagen på fräsehemmanet Strömmen, vars historia de dokumenterade i en bok som belönades med en Örtug år 2016.

Antal deltagare: 42

4 juni, Andrarum, Skåne

Alunbruket i Andrarum och Christinehofs arkiv

UNDER CHRISTINA PIPERS LEDNING utvecklades Andrarums bruk på 1700-talet till en av Sveriges största industriverksamheter. Här bröts alunskiffer som i en komplicerad och vedslukande process förädlades till alun. Bönderna inom en radie på två mil var skyldiga att leverera allt sitt virke till bruket. **Gert Lagerstedt**, arkivarie på Christinehofs slott, förmedlade en fascinerande bild av bruket och den driftiga Christina Piper. Deltagarna hälsades välkomna av hennes ättling, **Carl Piper**, och fick ta del av dagens skogsbruk genom godsets förvaltare **Christian Holst** och dess VD **Christian Nengandack**.

Antal deltagare: 59

11 juni, Norrbyskär, Västerbotten

Storsågverket på skäret

PÅ NÅGRA KALA SKÅR UTANFÖR Västerbottenskusten skapade industrimannen Frans Kempe inte bara ett av Europas största sågverk utan också ett helt samhälle – ett idealsamhälle. Historien om Norrbyskär är fascinerande. Mellan 1895 och 1952 var sågen på Norrbyskär en av Europas största. Vid exkursionen fick deltagarna ta del av öns intressanta historia och se dess förvandling till en uppskattad sommarö och ett besöksmål av rang.

De som delade med sig av sina kunskaper var **Carl Kempe**, fram till 2018 ordförande i Kempestiftelserna, samt Skogshistoriska Sällskapets kontaktperson i Örnsköldsvik, **Björn Andrén**. **Antal deltagare: 32**

10 augusti, Drängsmark, Västerbotten

Ångsågen i Drängsmark hundra år

PÅ 1830-TALET BYGGDES DEN FÖRSTA vattensågen i Drängsmark. År 1919 byggdes den om till ångdrift. Sedan verksamheten lagts ned på 1960-talet lämnades byggnader och all utrustning orörda. Så småningom restaurerades sågen av byborna i Drängsmark och den kan nu drivas av såväl ånga som vattenkraft. Det är Sveriges, och förmodligen också Europas, enda körbara ångsåg vilket gör den till kulturminne av rang. Varje sommar körs sågen igång och visas för allmänheten. Exkursionen var ett samarrangemang mellan Skogshistoriska Sällskapet och Drängsmarks byaförening. **Antal deltagare: Cirka 100.**

15 augusti, Noppikoski, norra Dalarna

Orsa besparingsskog och det skogsfinska arvet

VADMAL, HYGGESBRÄNNING, STORSKIFTE, skogsfinska bosättningar, storjägaren Gustaf Schröder, Sveriges första brandbevakningstorn och mycket mer. Exkursionen på Orsa besparingsskog var innehållsrik och utomordentligt väl genomförd under ledning av förre förvaltaren, **Rune Dehlén**. Dagen började med en uppskattad föreläsning om skogsfinnarna av historikern **Maud Wedin** och fortsatte med rundtur i buss. Vid Sveriges äldsta brandbevakningstorn i Pilkalampinoppi fick deltagarna en fin överblick av de vidsträckta skogar som täcker den här delen av Sverige.

Antal deltagare: 40

16 augusti, Norrbäck, södra Lappland

Från lappskatteländ till bondeskog

EXKURSIONEN GENOMFÖRDES PÅ det höglänta och skog-bevuxna Stöttingfjället, ett område som har bebotts och nyttjats av samer, nybyggare och bönder sedan 1600-talet. I byastugan i Norrbäck berättade historikern, författaren och biologen **Gudrun Norstedt** om det som kallas lappskatteländ och om den tidiga kolonisationen. **Harald Holmberg**, med rötter i nybyggartiden berättade om nybyggarnas stora kunskaper och de umbäranden som de fick utstå innan de hunnit bryta mark, börja odla och timra sig ordentliga bostäder. Exkursionen genomfördes tillsammans med Norra Skogsägarna.

Antal deltagare: 35

27 augusti, Derome, Halland

Sågad skog för välstånd

UTGÅNGSPUNKT FÖR EXKURSIONEN VAR boken "Sågad skog för välstånd" – en gedigen presentation av sågverksrörelsens utveckling i Sverige. Boken har tagits fram på initiativ av KSLA med **Ronny Petterson** som huvudredaktör och under medverkan av bland annat **Thomas Thörnqvist** och **Jan-Åke Lundén**. De tre författarna höll anföranden kring sina respektive avsnitt.

Därefter presenterades Derome-gruppen av styrelseordföranden **Karl-Erik Andersson**. **Gunnar Jakobsson**, VD på Derome Timber, redogjorde initierat för skog och virke i sydvästra Sverige. Avslutningsvis guidade eldsjelen **Erling Andersson** i det nostalgimuseum som han skapat. **Antal deltagare: 48**

23 oktober, Grums, Värmland

Industrihistoria i Värmland

UNDER ÅREN HAR DET FUNNITS hela 52 massa- och pappersbruk i Värmland, idag är de sju. **Lennart Stolpe**, med ett förflutet i Billerud, redogjorde för utvecklingen under 1800-talet då omställningen från järn till sågverk och massabruk skedde. **Hans Norström**, ÅF, berättade om de tidiga miljöproblemen kring massabruken och som genom omfattande investeringar idag är eliminerade. **Eva Karlsson Berg**, chef marknadsområde Syd, Sveaskog, berättade om virkesanskaffningen. Exkursionen avslutades med en rundvandring i BillerudKorsnäs kartongbruk med dess nya, 350 meter långa kartongmaskin – störst i världen. **Antal deltagare: 46**

